

Bożena Szewczul

Doktorat ks. Kazimierza Dullaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 44/3-4, 287-290

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Każdy rozdział kończy się krótkim streszczeniem, zaś całość rozprawy zamknięto ogólnym podsumowaniem oraz wykazem źródeł i literatury.

Zasadniczymi źródłami rozprawy habilitacyjnej ks. dr. W. K i w i o r a są: postanowienia Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku dotyczące *restitutio in integrum* oraz zagadnień związanych z tą instytucją, obowiązujące obecnie prawo własne Trybunałów Apostolskich, tj. *Normy specjalne Sygnatury Apostolskiej* z 23 marca 1968 roku oraz *Normy Trybunału Roty Rzymskiej* z 18 kwietnia 1994 roku), orzeczenia Trybunałów Apostolskich dotyczące przywrócenia do stanu poprzedniego wydane w latach 1984–1995. Zostały również uwzględnione: Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 roku, Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich oraz wcześniejsze prawo partykularne Trybunałów Apostolskich. Warto podkreślić, że w analizie orzecznictwa Trybunałów Apostolskich wydanych w ciągu dwunastu lat po wejściu w życie Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku zostały wzięte pod uwagę wszystkie decyzje sądowe definitywne i interlokucyjne, które dotyczyły *restitutio in integrum*. W przypadku orzeczeń Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej wykorzystano decyzje udostępnione za specjalnym pozwoleniem przez Prefekta tegoż Trybunału, a w przypadku orzeczeń Roty Rzymskiej z rozstrzygnięć opublikowanych w zapisie magnetycznym oraz udostępnionych przez Dziekana tegoż Trybunału.

Rozprawa habilitacyjna przygotowana w oparciu o bogaty materiał źródłowy, opracowania autorów polskich i zagranicznych, a przede wszystkim własną naukową refleksję Autora, stanowi poważny wkład w badania nad przedmiotem *restitutio in integrum* w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku oraz może posłużyć pełniejszemu wykorzystaniu tej instytucji przez strony procesowe i przez sądy kościelne.

Biorąc pod uwagę ocenę rozprawy habilitacyjnej, całego dorobku naukowego i pozytywną ocenę kolokwium habilitacyjnego, Rada Wydziału podjęła uchwałę o nadaniu ks. W. K i w i o r o w i stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Dnia 12 września 2001 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego nadającą ks. W. K i w i o r o w i stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Andrzej Orczykowski SChr

DOKTORAT KS. KAZIMIERZA DULLAKA

Dnia 20 marca 2001 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy

doktorskiej ks. Kazimierza D u l l a k a, absolwenta wspomnianego wyżej Wydziału, kapłana diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Ksiądz K. D u l l a k w 1995 r. uzyskał tytuł doktora teologii w zakresie prawa kanonicznego na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu broniąc pracę doktorską pt. *Podstawy prawno organizacyjne diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* napisaną pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Mariana Fąki. Natomiast Radzie Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW ks. K. D u l l a k przedłożył rozprawę pt. *Problem odnowy życia sakramentalnego wiernych w świetle ustawodawstwa synodalnego w Polsce w latach 1983-1999*. Dysertacja ta zastała napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wojciecha Góralskiego. Jej recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Jan Dudziak (PAT) oraz ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki (UKSW).

Praca doktorska ks. K. D u l l a k a, jest pierwszą rozprawą naukową na temat dorobku prawno-pastoralnego współczesnych synodów polskich. A u t o r postawił sobie za cel opisanie rzeczywistości życia sakramentalnego wiernych w świetle polskich synodów, które odbyły się od momentu wydania Kodeksu Jana Pawła II do chwili ukończenia dysertacji. D o k t o r a n t pragnął ukazać wysiłek podjęty w ustawodawstwie, zarówno Kościołów partykularnych w Polsce, jak i całej wspólnoty Kościoła na terenie naszej Ojczyzny, dla żywotności wiary poprzez najważniejsze środki uświęcenia, jakimi są sakramenty święte. Podjęcie takiej próby obecnie jest korzystne także z tego względu, że rejestruje ona pewne fakty synodalne jakby na bieżąco, a nie spogląda na nie z wydłużonej perspektywy historycznej. Dodatkowo, A u t o r ukazuje tę aktywność prawodawczą Kościoła w kontekście aktualnych uwarunkowań społeczno-kulturalnych w Polsce.

Podstawowym materiałem dla przeprowadzonych badań były uchwały następujących synodów: II Synod Częstochowski (1975-1986), II Synod Lubelski (1977-1985), IV Synod Tarnowski (1982-1986), III Synod Kielecki (1984-1991), Synod Wrocławski (1985-1991), Synod Koszalińsko-Kołobrzeski (1986-1990), XLII Synod Płocki (1987-1991), Synod Poznański (1992-1993), II Synod Włocławski (1994), Synod Drohiczyński (1997), II Synod Łódzki (1999), II Synod Sandomierski (1999), Synod Ełcki (1999), Synod Łowicki (1999) oraz II Polski Synod Plenarny (1991-1999).

Całość rozprawy doktorskiej ks. K. D u l l a k a liczy 415 stron. Oprócz wstępu, spisu treści, wykazu skrótów, bibliografii oraz zakończenia, zawiera cztery rozdziały merytoryczne i grupuje opracowywany materiał wokół podziału siedmiu sakramentów na cztery kategorie: sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, Najświętszy Sakrament, sakramenty uzdrowienia oraz sakramenty Świeceń i Małżeństwa. Wzorzec podziału A u t o r zaczerpnął częściowo z Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku. Bardziej prosty – jak można uważać – podział dysertacji na siedem rozdziałów i poświęcenie każdego z nich innemu sakramentowi nie wyda-

wał się słuszny chociażby z tego względu, że spowodowałby nieproporcjonalny układ pracy. Wystarczy tu zestawić materiał obejmujący sakrament Świeceń i ten dotyczący Najświętszego Sakramentu. Pierwszy liczy w pracy 22 strony, drugi natomiast 130 stron. Stąd A u t o r rozwiązał problem podziału pracy w sposób oryginalny i logiczny, grupując w przekonujący schemat czterech rozdziałów wszystkie sakramenty Kościoła.

We *Wstępie* dysertacji D o k t o r a n t wyjaśnia temat pracy, podaje metody jego opracowania, źródła swoich badań oraz literaturę.

W rozdziale pierwszym A u t o r omawia sakramenty włączenia człowieka do wspólnoty z Chrystusem i Kościołem oraz umocnienia w niej tj. Chrzczenie i Bierzmowanie. Rozważa tu takie zagadnienia jak: przygotowanie do tych sakramentów, ich sprawowanie, szafarz, chrzestni i świadkowie, podmiot przyjmujący, zapisy oraz możliwość ich stwierdzenia, wybór imienia chrzestnego, uczestnictwo rodzin oraz całej wspólnoty parafialnej itp.

Rozdział drugi ukazuje Eucharystię jako centrum życia parafialnego oraz jej szczególne miejsce wobec innych sakramentów. A u t o r przedstawia tu problematykę teologiczno-kanoniczną sprawowania Mszy św. i uczestniczenia w niej wiernych, sprawę ofiar mszalnych, zagadnienie udzielania i przyjmowania Komunii św., przechowywanie Eucharystii (a więc tabernakulum i naczynia liturgiczne) oraz formy jej kultu tj. wystawienie, adoracja i procesje. Został tu również podkreślony aktywny udział katolików świeckich w liturgii słowa i rozdzielaniu Komunii świętej.

W rozdziale trzecim ks. K. D u l l a k opisuje sakramenty Pokuty i Namaszczenia chorych. W obu przypadkach rozpatruje on zagadnienie szafarza i podmiot tych sakramentów, ich sprawowanie, np. w odniesieniu do sakramentu Pokuty rozgrzeszenie indywidualne i zbiorowe, zaś w odniesieniu do sakramentu Namaszczenia chorych, jego udzielanie w poszczególnych przypadkach oraz w ramach wspólnotowego duszpasterstwa chorych. W kontekście omawiania sakramentu Pokuty A u t o r podejmuje zagadnienie uzyskiwania odpustów.

W czwartym rozdziale zatytułowanym *Sakramenty w służbie Kościoła*, zostały przedstawione sakramenty Świeceń i Małżeństwa. D o k t o r a n t omawia Świecenia zgodnie z materiałem synodalnym, dołączając zagadnienie troski o powołania do stanu duchownego. Przymioty kanoniczne kandydatów, jak nieprawidłowości czy przeszkody, traktuje natomiast selektywnie. Małżeństwo zostało ukazane jako „sakramentalne przymierze”. Treść tego rozdziału nie jest pozbawiona materiału pastoralnego odnośnie do chrześcijańskiego stylu uroczystości ślubnej i weselnej oraz co do urządzania rodzinnych czy parafialnych rocznic i jubileuszy zawieranych małżeństw.

Zakończenie pracy stanowi syntezę całej rozprawy i ujmuje w sposób interesujący ocenę polskiego ustawodawstwa synodalnego ostatnich kilkunastu lat dla ko-

ścielnego życia sakramentalnego w Polsce. Ocena ta zawiera zarówno akcenty pozytywne jak i uwagi krytyczne A u t o r a.

Obaj recenzenci ocenili dysertację pozytywnie, jako pierwszą próbę syntetycznego uporządkowania polskiego ustawodawstwa synodalnego z lat 1983-1999, dotyczącego odnowy życia sakramentalnego wiernych. Podkreślili, iż zasługuje na uznanie wysiłek D o k t o r a n t a włożony w zebranie materiału, jego syntetyczne uporządkowanie i wnikliwą analizę. Poza tym rozprawa doktorska może stanowić materiał dla dalszych, bardziej szczegółowych opracowań tematyki synodalnej w zakresie podjętym przez ks. K. D u l l a k a jak również co do innych zagadnień np. struktury kościelnej, dyscypliny duchowieństwa czy zadań osób konsekrowanych we współczesnym Kościele polskim itp.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc po uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. K. D u l l a k o w i stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Bożena Szewczul

DOKTORAT KS. MARKA SAJA

Dnia 22 maja 2001 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Marka S a j a, absolwenta wymienionego wyżej Wydziału, kapłana ze Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela.

D o k t o r a n t przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *Formacja do życia zakonnego i kapłańskiego w Wyższym Seminarium Duchownym Warszawskiej Prowincji Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela*. Praca doktorska zastała napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Juliana Kałowskiego MIC. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Józef Krzywda (PAT) oraz ks. prof. dr hab. Józef Wroceński (UKSW).

Zagadnienie formacji zakonnej i kapłańskiej, czyli przygotowanie kandydatów do życia zakonnego i kapłańskiego, zawsze stanowiło przedmiot szczególnej troski Kościoła, który ma prawo i obowiązek formowania osób przeznaczonych do pełnienia świętych posług. Stąd prawodawca kościelny oraz właściwe władze zakonne formułują wiele wskazań dotyczących formacji zakonno-kapłańskiej. Każdy zakonnik i kapłan, zobowiązany jest do ich wypełniania, a tym samym do ciągłego pogłębiania swego życia wewnętrznego, podejmowania świadomych i zamierzo-